

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка
Факультет іноземної і слов'янської філології
Кафедра англійської філології та лінгводидактики

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету іноземної та
слов'янської філології

Андрій КОВАЛЕНКО

«29» серпня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА ПРАКТИКИ

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ

Середня освіта (Англійська мова і література)

другого рівня вищої освіти

Спеціальність: 014 Середня освіта (Мова та зарубіжна література (англійська))

Спеціалізація: 014.021 Середня освіта (Англійська мова та зарубіжна
література)

галузі знань 01 Освіта/Педагогіка

Погоджено

науково-методичною комісією

факультету іноземної та

слов'янської філології

«29» серпня 2024 р.

Голова

Громова Н.В., к.пед.н., доц.

Розробник програми: Подосиннікова Г.І., завідувач кафедри англійської філології та лінгводидактики СумДПУ імені А. С. Макаренка, кандидат педагогічних наук, доцент.

Робоча програма практики затверджена на засіданні кафедри англійської філології та лінгводидактики.

Протокол № 1 від “29”серпня 2024 р.

Завідувач кафедри

Подосиннікова Г.І., к.пед.н., доцент

Робоча програма практики обговорена до затвердження на засіданні науково-методичної комісії факультету іноземної і слов'янської філології.

Протокол № 1 від “29”серпня 2024 р.

Наскрізна програма практики затверджена на засіданні вченої ради університету.

Протокол № 1 від “29”серпня 2024 р.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програму практики підготовки кваліфікаційного рівня «магістр» для спеціальності 014 Середня освіта (Мова та зарубіжна література (англійська)) розроблено з урахуванням Закону України «Про освіту» (Прийняття від 05.09.2017. Набрання чинності 28.09.2017); «Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України», затвердженого наказом МОН України від 8 квітня 1993 р. № 93; «Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах», затвердженого наказом МОН України від 2 червня 1993 р. № 161; «Положення про практичну підготовку здобувачів вищої освіти у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С.Макаренка» від 29 травня 2023 року.

Програма практики – це основний нормативний та навчально-методичний документ, який визначає концептуальні засади практичної підготовки фахівця кваліфікаційного рівня «магістр» для спеціальності 014 Середня освіта, предметна спеціалізація 014.02 Мова і література (англійська), регламентує вид, тривалість і терміни проведення практики відповідно до навчального плану, визначає мету, завдання та місце практики у структурно-логічній схемі підготовки фахівця.

Програми практики розробляється керівником практики від кафедри англійської філології та лінгводидактики як випускової кафедри та розглядається на її засіданні. Рекомендована до затвердження наскрізна програма практики погоджується із завідувачем навчальною та виробничою практикою університету, обговорюється та рекомендується до затвердження науково-методичною комісією факультету і подається на розгляд вченої ради університету.

Програма практики підлягає обов'язковому перегляду та перезатвердженню кожні 5 років, а також у випадках внесення змін до неї.

У системі професійної підготовки вчителя та викладача англійської мови (АМ) у межах кваліфікаційного рівня «магістр» **педагогічна виробнича практика у закладах загальної середньої освіти** є особливою формою навчального процесу, яка забезпечує оволодіння студентами мінімумом професійно-методичних умінь, необхідним для реалізації основних функцій учителя АМ на старшому ступені навчання у закладах загальної середньої освіти (ЗЗСО) (профільна середня школа академічного та професійного спрямування та викладача АМ у закладах вищої освіти (ЗВО)).

ВИД ПРАКТИКИ. Положенням про проведення практик у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С.Макаренка Освітньо-професійною програмою та навчальним планом підготовки студентів кваліфікаційного рівня «магістр» для спеціальності 014 Середня освіта (Мова та зарубіжна література (англійська)) передбачено забезпечення практичної підготовки здобувачів освіти у формі педагогічної виробничої практики, обсяг – 9 кредитів ЄКТС, 270 год.

Згідно **профілю освітньої програми** підготовки студентів кваліфікаційного рівня «магістр» для спеціальності 014 Середня освіта (Мова та зарубіжна література (англійська)), **метою освітньої програми** є підготовка висококваліфікованих фахівців, які володіють ґрунтовними теоретико-методологічними знаннями, практичними навичками та інтегрованими вміннями в галузях освіти й методики викладання іноземних мов, вміють критично оцінювати та застосовувати на практиці теоретичні постулати та інноваційні методи для ефективної організації навчально-виховного процесу, методичної і наукової

роботи в закладах освіти, здатні до творчої науково-педагогічної діяльності, безперервної самоосвіти та професійного самовдосконалення.

Проходження педагогічної виробничої практики є завершальною стадією підготовки майбутнього вчителя англійської мови (АМ) і зарубіжної літератури та викладача англійської мови, яка дозволяє шляхом набуття практичного досвіду реальної професійної діяльності на відповідних посадах удосконалити всі компетентності, визначені освітньо-професійною програмою.

Педагогічна виробнича практика у закладах загальної середньої освіти є особливою формою навчального процесу, яка забезпечує оволодіння студентами мінімумом професійно-методичних умінь, необхідним для реалізації основних функцій учителя АМ на старшому ступені навчання у закладах загальної середньої освіти (ЗЗСО), профільна середня школа академічного та професійного спрямування) та у закладах вищої освіти II-IV рівнів акредитації (ЗВО) – університети, інститути та інші прирівняні до них ЗВО.

Освітньо-професійна програма підготовки фахівця кваліфікаційного рівня «магістр» для спеціальності 014 Середня освіта (Мова та зарубіжна література (англійська)) потребує формування у здобувачів освіти наступних компетентностей.

Інтегральна компетентність (ІК) – це здатність розв'язувати комплексні спеціалізовані завдання, теоретичні та практичні проблеми у галузі середньої освіти, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань; оволодіння методологією освітніх і лінгвістичних досліджень, проведення власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення; готовність до інноваційної діяльності, яка характеризується комплексністю та невизначеністю педагогічних умов організації навчального процесу в закладах загальної середньої та вищої освіти.

Загальні компетентності (ЗК).

ЗК-1. Здатність аналізувати та критично осмислювати інформацію, діяти відповідально, свідомо та творчо на засадах поваги до прав і свобод людини та громадянина; реалізовувати свої права і обов'язки; усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку.

ЗК-2. Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня з метою виявлення шляхів розв'язання суперечливих проблем сучасної соціальної дійсності.

ЗК-3. Здатність до вираження національної культурної ідентичності та її рефлексії, творчого самовираження; сприймати, цінувати різноманіття та мультикультурність; керуватися в педагогічній діяльності етичними нормами, принципами толерантності, діалогу й співробітництва.

ЗК-4. Здатність до стратегічного планування, прийняття ефективних рішень у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків; здатність діяти у професійних і навчальних ситуаціях із позицій академічної доброчесності та професійної етики.

ЗК-5. Здатність до генерування нових ідей, ініціативності та підприємливості, моделювання траєкторії особистісного та професійного самовдосконалення.

Професійні компетентності спеціальності (ПК).

ПК-1. Здатність реалізовувати міжкультурну комунікативну компетентність в усіх видах англомовної мовленнєвої діяльності (говорінні, аудіюванні, читанні, а також

писемному мовленні з акцентом на академічному письмі) у широкому спектрі ситуацій, відповідно до вимог Загальноєвропейських Рекомендацій з мовної освіти на рівні C2.

ПК-2. Здатність реалізовувати професійну комунікативну англomовну компетентність у процесі навчання англійської мови учнів закладів середньої освіти, а також студентів закладів вищої освіти та спілкування у професійному колі.

ПК-3. Здатність використовувати набуту професійну англomовну комунікативну компетентність (мовна, мовленнєва, лінгвосоціокультурна, навчально-стратегічна компетентності) для розвитку критичного мислення та навчальної автономії учнів і студентів.

ПК-4. Здатність аналізувати, добирати, творчо та ефективно використовувати сучасні методики, технології і засоби навчання учнів і студентів; здійснювати оцінювання та моніторинг результатів навчання учнів та студентів на засадах компетентнісного підходу; самостійно розробляти методики, технології, засоби навчання, контролю та оцінювання результатів діяльності здобувачів освіти.

ПК-5. Здатність аналізувати, систематизувати та узагальнювати результати наукових досліджень у сферах філологічної освіти, методики навчання іноземних мов, мовознавства, літературознавства, зарубіжної літератури; адекватно добирати та ефективно використовувати методи освітніх досліджень; вести наукову діяльність з використанням сучасних наукових методів, інформаційних та інноваційних технологій та здійснювати рефлексивну самооцінку результати власних досліджень.

ПК-6. Здатність аналізувати особливості розвитку, специфіку стильових тенденцій зарубіжної літератури, використовувати знання з літературознавства для оцінки світового літературного процесу і проєктувати набуті компетентності в освітній процес загальноосвітніх закладів.

ПК-7. Здатність до критичного аналізу, діагностики та корекції власної науково-методичної і практичної педагогічної діяльності з метою ефективного моделювання змісту навчання відповідно до обов'язкових результатів навчання учнів закладів середньої освіти та студентів закладів вищої освіти.

ПК-8. Здатність ефективно застосовувати комунікативні технології у спілкуванні з різними суб'єктами взаємодії, оперативно й ефективно включатись у мовленнєву взаємодію, передбачати результати професійно-педагогічного мовлення.

ПК-9. Здатність орієнтуватись в основних вітчизняних і зарубіжних тенденціях, що визначають сучасний стан іншомовної освіти у навчальних закладах, прогнозувати й проєктувати педагогічну діяльність.

ПК-10. Здатність керувати пізнавальною діяльністю учнів і студентів, знаходити найбільш ефективні способи емоційно-експресивного впливу на них, урахувати їх психологічні особливості, створювати та згуртовувати колектив з метою вирішення освітніх завдань.

Відповідно, **МЕТОЮ** педагогічної виробничої практики студентів ОПП Середня освіта (Англійська мова і література) другого рівня вищої освіти спеціальність: 014 Середня освіта (Мова та зарубіжна література (англійська)) спеціалізація: 014.021 Середня освіта (Англійська мова та зарубіжна література) галузі знань 01 Освіта/Педагогіка є забезпечення можливості практичної реалізації та удосконалення вже сформованих ЗК і ПК, інтегральної компетентності майбутніх учителів у процесі виробничої професійної

діяльності на посаді вчителя АМ профільної школи і класного керівника та викладача АМ у ЗВО.

ЗАВДАННЯ педагогічної виробничої практики пов'язані з набуттям практичного досвіду професійної діяльності на посадах вчителя АМ і та класного керівника та викладача АМ, що потребує формування здатності та готовності:

1) практично здійснювати діяльність із навчання АМ у профільних класах на старшому ступені ЗЗСО та ЗВО III-IV рівнів акредитації на базі сформованої іншомовної комунікативної компетентності та теоретичних знань, навичок, умінь в галузі методики, педагогіки та психології, зарубіжної літератури;

2) творчо, науково обґрунтовано та доцільно конкретних умов педагогічного процесу вирішувати реальні методичні та науково-дослідні проблеми професійної діяльності, проводити уроки (заняття) АМ з використанням сучасних освітніх підходів, технологій, методів і прийомів навчально-пізнавальної діяльності,

3) здійснювати виховну роботу на базі вивчення АМ,

4) здійснювати рефлексію щодо професійної діяльності;

5) планувати та проводити наукові експериментальні дослідження у галузі методики навчання іноземних мов і культур, які пов'язані з професійною діяльністю вчителя АМ та викладача АМ, відповідають завданням кваліфікаційних робіт освітнього рівня «магістр»,

6) теоретично та емпірично пізнавати закономірності професійної діяльності та оволодівати способами її організації,

7) систематично поновлювати свої професійні знання й творчо застосовувати їх у практичній діяльності, здійснювати самоосвіту та професійну самовдосконалення.

Основні професійно-методичні вміння, якими повинні оволодіти студенти-практиканти, розподіляються на чотири групи: конструктивно-планувальні, комунікативно-навчаючі, організаційні та дослідницькі вміння.

Конструктивно-планувальні вміння:

1) складати плани-конспекти окремих уроків / занять та їх серії за темою; визначати конкретні типи мети, завдання та етапи кожного уроку / заняття;

2) обирати ефективні прийоми досягнення поставленої мети на кожному етапі уроку / заняття;

3) визначати типи та послідовність виконання вправ у відповідності до етапів оволодіння мовленнєвими навичками та вміннями, а також з урахуванням труднощів навчального матеріалу й рівнем підготовленості учнів / студентів;

4) використовувати реальні та проектувати навчальні мовленнєві ситуації, а також відповідний їм мовленнєвий матеріал для сприймання, засвоєння та творчого застосування в мовленнєвій діяльності мовних явищ, що вивчаються;

5) створювати необхідні наочні посібники для проведення уроків / занять;

6) складати план позакласної роботи;

7) складати план і сценарій позакласного заходу.

Комунікативно-навчаючі вміння:

1) установлювати й підтримувати засобами АМ у різних режимах мовленнєві контакти у межах класу / групи, між учителем / викладачем та класом / групою, тощо;

2) адаптувати свій іншомовний мовленнєвий досвід до рівня вимог програми та можливостей і загального розвитку учнів / студентів (застосовувати мовні та мовленнєві опори, спрощення, здійснювані перехід від однієї форми говоріння до іншої тощо);

3) намічати об'єкти контролю мовленнєвої діяльності учнів / студентів з урахуванням вимоги досягнення відносно правильного мовлення та визначати рівень сформованості їх мовленнєвих навичок і вмінь; визначати об'єкти контролю мовленнєвої діяльності і добирати відповідні їм методичні прийоми, в тому числі тестові завдання;

4) помічати помилки учнів / студентів, усвідомлювати їх характер і використовувати комунікативно-мовленнєвий спосіб виправлення (перепитування, зорова, вербальна та схематична наочність, екстралінгвістичні засоби тощо).

Організаційні вміння:

1) організувати виконання складеного плану; вносити методично виправдані корективи в плани уроків з урахуванням умов навчання;

2) забезпечувати мовленнєву діяльність учнів / студентів згідно з планом уроку / заняття;

3) раціонально поєднувати колективні (фронтальні, малогрупові, парні) та індивідуальні форми роботи з урахуванням особливостей кожної з цих форм і ступеня навчання;

4) проводити навчальні ігри з урахуванням вікових особливостей учнів / студентів; проводити рольові ігри, комунікативні симуляції;

5) навчити учнів / студентів найбільш раціональних прийомів самостійної роботи;

6) методично грамотно використовувати традиційні наочні посібники та застосовувати аудитивні, візуальні та аудіовізуальні технічні засоби навчання;

7) здійснювати різноманітні прийоми активізації мовленнєвої й розумової діяльності учнів / студентів з урахуванням їх вікових особливостей;

8) проводити позакласний захід з АМ за складеним планом і сценарієм.

Розвиваючо-виховні вміння:

1) реалізувати загальноосвітній, розвиваючий та виховний потенціал мовленнєвого матеріалу уроку / заняття з АМ;

2) формувати й розвивати на матеріалі АМ інтелектуальну та емоційну сфери особистості учня / студента, його пізнавальні інтереси;

3) вирішувати засобами АМ завдання морального, культурного, естетичного, гуманістичного виховання.

Дослідницькі вміння:

1) вивчати ставлення учнів / студентів до предмета і виявляти рівень сформованості їх мовленнєвих навичок та вмінь;

2) здійснювати методичний аналіз мовного матеріалу з метою прогнозування можливих труднощів його засвоєння та добору оптимальних шляхів попередження помилок;

3) проводити спостереження та аналіз відвіданих уроків з опорою на схему або вузькоцільове завдання; проводити комплексний аналіз уроків / занять та їх серій із теоретичним обґрунтуванням різних сторін навчальної діяльності;

4) спостерігати, аналізувати й узагальнювати досвід учителів, викладачів, студентів-практикантів, переносити ефективні прийоми і форми у практику своєї роботи;

5) вивчати методичну літературу і теоретично осмислювати навчальний процес у формі виступів на методичних семінарах, а також удосконалювали свою роботу, використовуючи описані в літературі нові форми й прийоми роботи.

Під час педагогічної виробничої практики студенти-практиканти повинні оволодіти основами професійно-методичних умінь вчителя АМ у зазначеному програмною обсязі. При цьому на першому етапі практики студенти мають спиратися на зразки методичних матеріалів та використовувати настанови керівників практики та учителя; на другому етапі практики студенти-практиканти повинні реалізувати свої професійні вміння в умовах самостійної роботи.

2. ПОРЯДОК І ТЕРМІНИ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

Відповідно до навчальних планів, які затверджені Вченою радою СумДПУ імені А.С.Макаренка, уведено наступний порядок проходження студентами практики відповідно кваліфікаційного рівня «магістр»: 1) виробнича педагогічна практика у ЗЗСО з відривом від навчання, тривалість – 3 тижня, 135 годин, 2) виробнича педагогічна практика у ЗВО з відривом від навчання, тривалість – 3 тижня, 135 годин. Термін проходження визначається відділом практики Університету відповідно до навчального плану III семестру навчання.

3. БАЗИ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ

Практика студентів університету проводиться на визначених базах, що забезпечують якісне виконання програми практичної підготовки відповідних освітніх рівнів.

Бази педагогічної практики визначають керівник практики від випускової кафедри за погодженням із завідувачем кафедри та завідувачем практикою університету.

Для **виробничої педагогічної практики (шкільної) у ЗЗСО** головною базою практики є КУ Класична гімназія м. Суми.

Для **виробничої науково-педагогічної практики у ЗВО** базою практики є СумДПУ імені А.С.Макаренка, кафедра англійської філології та лінгводидактики.

Студенти мають право самостійно за узгодженням з кафедрою та адміністрацією факультету пропонувати для себе місце проходження практики у ЗЗСО. У цьому випадку студент повинен подати на розгляд кафедри заяву на проходження практики та лист-згоду з базового закладу, в якому адміністрація бази практики гарантуватиме створення необхідних умов для виконання студентом програми практики.

4. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАКТИКИ

За **формою організації і контролю** педагогічна практика може бути очною, тобто відбуватися у м. Суми під безпосереднім контролем (поточним та підсумковим) керівників практики від університету, або дистанційною, тобто відбуватися за межами м. Суми. У цьому випадку керівники практики від університету здійснюють підсумковий контроль навчально-виховної діяльності студента-практиканта; поточний контроль якості розроблених планів-конспектів уроків і навчальних посібників здійснюється за можливістю.

Педагогічна практика за межами м. Суми відбувається за заявою студента, лише за узгодженням із керівником практики від випускової кафедри та згідно з рішенням кафедри.

Тривалість робочого часу студента під час проходження практики регламентується Кодексом законів про працю України та іншими законодавчими актами, що встановлюють соціально-трудові відносини, і складає 45 години (1,5 кредити) на тиждень, із яких 30 годин – безпосередня робота на базі практики, 15 години – самостійна навчальна діяльність за програмою практики. За домовленістю між університетом і базою практики може встановлюватися інша тривалість робочого часу студентів, за умови, якщо це не суперечить вимогам чинного трудового законодавства.

Відповідальність керівників практики та студентів-практикантів полягає у наступному.

Завідувач випускової кафедри здійснює контроль за організацією і проведенням практики, виконанням програми практик, своєчасним складанням заліків і звітної документації за підсумками практики.

Керівник практики від випускової кафедри здійснює безпосереднє навчально-методичне керівництво виробничою практикою студентів: - складає робочу програму практики; - розробляє методичну документацію з питань практики та надає допомогу викладачам-методистам; - забезпечує організацію і проведення практики зі спеціальності; - узгоджує бази проходження практики з завідувачем навчальною та виробничою практикою університету; - згідно з угодами, укладеними між університетом і базовими закладами та відношеннями щодо проведення практики, проводить розподіл методистів та студентів-практикантів; - готує проект наказу з практики; - забезпечує організацію і проведення настановчих та підсумкових конференцій, захисту результатів практики; - ознайомлює студентів із завданням і змістом, звітністю і критеріями оцінювання результатів практики; - здійснює загальний контроль за виконанням студентами-практикантами завдань практики і правил внутрішнього трудового розпорядку базового закладу; - приймає залік із практики і виставляє підсумкову оцінку; - вивчає й узагальнює передовий досвід організації та проведення практики; - подає завідувачу навчальної та виробничої практики звіт про проведення практики із зауваженнями і пропозиціями щодо подальшого вдосконалення та організації її проведення.

Методист з фаху: - бере участь в установчій та підсумковій конференціях на факультеті. На установчій конференції методист ознайомлює студентів із вимогами до організації практики на окремій спеціальності, здійснює організаційну роботу зі студентами. На підсумковій конференції методист характеризує роботу своєї групи, досягнення і недоліки окремих студентів, узагальнює досвід практики; - знайомить студентів із адміністрацією бази практики, керівниками практики, здійснює розподіл студентів, контролює відвідування, роботу та виконання студентами-практикантами правил внутрішнього трудового розпорядку базового закладу; - проводить методичну роботу зі студентами (затверджує індивідуальні плани, проводить консультації, перевіряє та оцінює конспекти, відвідує та обговорює не менш ніж три заняття); - забезпечує контроль за проходженням практики студентами групи (у співпраці зі старостами мінігрупи); - відповідає за своєчасну подачу студентами звітної документації відповідальному методисту; - оцінює роботу студентів, виставляє оцінку в атестаційний лист; - подає керівнику практики звіт за підсумками практики.

Здобувачі вищої освіти при проходженні практики зобов'язані: - пройти своєчасно медогляд і отримати допуск на проходження практики; - брати участь у настановчій та підсумковій конференціях із питань організації педпрактики; - одержати до початку практики у керівників практики (методистів з фаху, педагогіки та психології) консультації щодо виконання завдань практики, оформлення всіх необхідних документів; - своєчасно прибути на базу практики; - суворо дотримуватись правил внутрішнього розпорядку, охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії і розпоряджень адміністрації закладу, де проходить практика; - виконати всі види робіт, передбачені програмою практики; - вчасно оформляти документацію та подавати її на вимогу керівника/методистів практики; - студенти не допускаються до проведення уроку, заходу, іншого виду діяльності без конспекту, сценарію, завізованого учителем, вихователем або методистом; - нести відповідальність за виконану роботу; - подати звітну документацію в останні дні проходження практики і протягом перших 10 днів після виробничої і 5 днів після навчальної практик захистити результати практики; студенти заочної форми навчання подають звітну документацію у 3-денний термін на початку наступної сесії.

У разі настання обставин, які унеможливають відвідування баз практик, відповідно до рішення вченої ради факультету, наказу ректора практики відбуваються дистанційно.

Дистанційна форма проведення практик під час обставин, які унеможливають відвідування закладів освіти та баз практик, – особлива організація проведення практик в умовах віддаленості здобувачів вищої освіти, на базі інформаційно-комунікаційних (цифрових) технологій для здобувачів вищої освіти, незалежно від форми здобуття освіти, відповідно до особливостей, встановлених робочою програмою практик.

За умов реалізації дистанційної форми проведення практики учасники освітнього процесу спілкуються за допомогою засобів аудіо-, відео-конференції та (або) можуть використовувати спеціальні електронні освітні ресурси (платформи, програмне забезпечення) для організації дистанційного виконання завдань програм практик та контролю за їх дотриманням через мережу Інтернет.

5. ЗМІСТ ПРАКТИКИ ЗА ТИПАМИ ТА АСПЕКТАМИ

Зміст діяльності здобувачів вищої освіти у процесі **виробничої педагогічної практики з англійської мови** складається з наступних основних компонентів.

1. Виконання функцій та обов'язків вчителя АМ та класного керівника або викладача АМ, здійснення позакласної виховної роботи.
2. Організація та здійснення морального-духовного напрямку виховання.
3. Вивчення досвіду роботи вчителів / викладачів АМ
4. Навчально-методична робота (вивчення навчального процесу на основі відвідування та наукового спостереження занять різних вчителів з метою вивчення методів організації пізнавальної діяльності і виховання їх на заняттях, виявлення міжпредметних зв'язків і можливостей їх використання на заняттях з фахових дисциплін; відвідування всіх занять і позаурочних заходів з предметів, виготовлення наочних посібників, дидактичних матеріалів).
5. Проведення і опис дослідження. Здобувач вищої освіти самостійно на основі реальних педагогічних проблем, які мали місце у навчальному процесі з іноземної мови, визначає тему освітнього дослідження, подає пропозицію про проведення дослідження, в

якій, зокрема, визначаються індивідуальні завдання та методологія проведення освітнього дослідження методичного спрямування (Action Research).

б. Оформлення звіту та необхідної документації.

Зміст педагогічної практики відповідно кваліфікаційного рівня «магістр» складається зі змісту виробничої педагогічної практики та змісту виробничої науково-педагогічної практики.

5.1. Зміст виробничої педагогічної практику ЗЗСО.

Виробнича педагогічна практика у ЗЗСО проводиться в III семестрі.

Зміст діяльності студентів-практикантів складається зі змісту: 1) навчальної роботи; 2) позакласної роботи; 3) змісту науково-дослідної роботи.

До **змісту навчальної роботи** студента-практиканта входять такі види діяльності:

- 1) ознайомлення зі специфікою діяльності учителя АМ на старшому ступені профільного закладу ЗЗСО;
- 2) складання тематичного плану уроків на основі планів учителів;
- 3) планування окремих уроків та серій уроків;
- 4) проведення уроків із дотриманням психолого-педагогічних, методичних і гігієнічних вимог до уроку;
- 5) відвідування уроків учителів та студентів-практикантів;
- 6) проведення предметного й комплексного аналізу відвіданих уроків за схемою;
- 7) виготовлення наочних посібників, роздавального дидактичного матеріалу;
- 8) перевірка зошитів учнів;
- 9) проведення додаткових занять із невстигаючими;
- 10) участь у роботі методичного об'єднання вчителів АМ, у засіданні педагогічної ради школи за результатами педагогічної практики, у підсумкових заходах із педпрактики.

До **змісту позакласної роботи** студента-практиканта входить наступне:

- 1) оволодіння вміннями виховання учнів на уроці засобами АМ;
- 2) вивчення системи роботи вчителя АМ, спрямованої на формування в учнів стійкого інтересу до іноземної мови;
- 3) спостереження та аналіз окремих видів позакласної роботи, що проводять учителі школи;
- 4) самостійне планування позакласної роботи у старшій школі;
- 5) підготовка та проведення запланованої позакласної роботи;
- 6) відвідування й аналіз позакласних заходів, які проводять студенти.

До **змісту науково-дослідної роботи** входять такі види діяльності:

- 1) проведення тестування учнів із метою виявлення рівня володіння АМ;
- 2) проведення опитування (анкетування) учнів із метою вивчення особистісної спрямованості та індивідуального стилю вивчення АМ;
- 3) проведення методичного аналізу навчального матеріалу з метою прогнозування можливих труднощів його засвоєння учнями;
- 4) вивчення наукової методичної літератури з метою удосконалення своєї роботи, теоретичного осмислення реального навчального процесу;
- 5) виступи на методичних семінарах і конференціях студентів-практикантів;
- 6) проведення спостережень із метою вивчення та узагальнення досвіду вчителів у викладанні АМ;

7) проведення досліджень, необхідних для написання кваліфікаційної роботи зі спеціальності та здійснення відповідної професійної діяльності.

5.2. Зміст виробничої науково-педагогічної практики у ЗЗСО.

Виробнича науково-педагогічна практика проводиться в III семестрі.

ЗМІСТ науково-педагогічної практики складається зі змісту: 1) навчальної роботи; 2) науково-дослідної роботи; 3) позааудиторної роботи.

До **змісту навчальної роботи** магістранта-практиканта входять такі види діяльності:

- 1) ознайомлення зі специфікою діяльності ЗВО та спеціальності певного типу;
- 2) складання тематичного плану практичних занять на основі планів викладача;
- 3) планування окремих занять і циклів занять;
- 4) проведення занять із дотриманням психолого-педагогічних, науково-методичних і гігієнічних вимог;
- 5) відвідування занять викладачів і магістрантів-практикантів;
- 6) проведення предметного й комплексного аналізу відвіданих занять за схемою;
- 7) виготовлення наочних посібників з використанням технічних і нетехнічних засобів навчання (зокрема, роздавального дидактичного матеріалу, мультимедійних презентацій, тощо);
- 8) перевірка письмових робіт студентів;
- 9) проведення консультацій;
- 10) участь у науково-методичній роботі випускової кафедри (зокрема, участь у діяльності Міжуніверситетської науково-дослідної лабораторії сучасних технологій навчання іноземних мов і культур та інших студентських наукових об'єднань кафедри, у проведенні університетських науково-практичних конференцій, підсумкових заходах із педпрактики тощо).

До **змісту позааудиторної роботи** магістранта-практиканта входить наступне:

- 1) оволодіння вміннями виховання студентів на занятті засобами АМ;
- 2) вивчення системи роботи викладача АМ, спрямованої на формування у студентів стійкого інтересу до АМ;
- 3) вивчення системи роботи куратора академічної підгрупи;
- 4) спостереження та аналіз окремих видів позааудиторної роботи, що проводять викладачі кафедри;
- 5) планування окремих видів групових та масових форм роботи, які відповідають особливостям навчання у ЗВО;
- 6) підготовка та проведення запланованої позааудиторної роботи;
- 7) відвідування й аналіз позакласних заходів, які проводять інші практиканти.

До **змісту науково-дослідної роботи** входять такі види діяльності:

- 1) проведення тестування із метою виявлення рівня сформованості іншомовної комунікативної компетентності студентів;
- 2) проведення освітнього дослідження (Action Research) із метою вивчення особистісної спрямованості та індивідуального стилю вивчення мови;
- 3) проведення методичного аналізу навчального матеріалу з метою прогнозування можливих труднощів його засвоєння;

- 4) вивчення наукової методичної літератури з метою удосконалення своєї роботи, теоретичного осмислення реального навчального процесу;
- 5) виступи на науково-практичній конференції / науково-методичних семінарах / засіданнях методичного круглого столу практикантів;
- 6) підготовка та публікація тез доповідей на конференціях, семінарах, тощо;
- 7) проведення спостережень із метою вивчення та узагальнення досвіду роботи викладачів АМ;
- 8) проведення досліджень, необхідних для написання магістерської роботи.

Індивідуальні та групові завдання спрямовані на формування у студентів під час практики вмінь та навичок самостійного розв'язання виробничих завдань. Виконання одного або кількох індивідуальних завдань активізує діяльність студентів, розширює їхній світогляд, підвищує ініціативу й робить проходження практики більш конкретним і цілеспрямованим.

Практиканти отримують індивідуальні або групові завдання від методиста з фаху або відповідального методиста.

Матеріали, отримані студентом під час виконання індивідуального завдання, можуть бути використані при написанні магістерської роботи.

Групові завдання забезпечують розвиток у практикантів умінь співпраці, а в деяких випадках також умінь публічної презентації результатів проведеного дослідження. Групові завдання можуть мати таку форму: підготувати підгрупу до круглого столу щодо результатів практики, дослідити ефективність використання комунікативних технологій при навчанні певного матеріалу, дослідити проблему інтересу до навчання іноземної мови та шляхів його підвищення, оформити стінгазету тощо.

6. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ ТА ОЦІНЮВАННЯ

На **підсумковому** етапі педагогічної практики, який триває сім днів після закінчення роботи студентів у школі та університеті, методисти з фаху:

- перевіряють документацію, яку подали студенти, виставляють в атестаційний лист оцінку з фаху;
- подають відповідальному методистові звіт про результати педагогічної практики в групі, а також індивідуальні плани, звіти й атестаційні листи студентів.

Керівник практикою від випускової кафедри виконує таку діяльність:

- аналізує звіти групових методистів і документацію студентів;
- виставляє підсумкову оцінку за педагогічну практику в атестаційний лист, залікові книжки та відомість;
- складає звіт про результати педагогічної практики і подає його до відділу практики університету;
- у співпраці з завідувачем педагогічною практикою університету організує проведення підсумкових заходів із педагогічної практики, підсумкової конференції тощо.

Формами контролю навчально-виховної діяльності студентів-практикантів є такі:

- індивідуальне відвідування методистом уроків / занять та позакласних заходів студента-практиканта;
- групове відвідування методистом та студентами-практикантами уроків / занять та позакласних заходів, які проводить студент-практикант;

- поточна перевірка документації, планів-конспектів і наочних посібників, підготовлених студентом-практикантом;
- перевірка виконання індивідуальних і групових методичних завдань;
- перевірка методистом звітної документації студента-практиканта.

Форми звітності студентів про практику.

На заключному етапі педагогічної практики, тобто протягом тижня з дня закінчення практики, студент готує наступні звітні матеріали з педагогічної практики.

Виробнича педагогічна практика у ЗЗСО:

- характеристику з місця проходження педпрактики, яку підписано вчителем-методистом, класним керівником, директором або завучем та скріплено кутовим штампом і печаткою школи;
- індивідуальний план проходження практики;
- атестаційний лист;
- звіт про виконану роботу;
- звітні матеріали з виконання завдань практики у друкованій та електронній формах.

Також студент-практикант бере участь в підсумкових заходах з педагогічної практики, науково-практичній конференції тощо.

Термін зберігання робочої документації з практики – до завершення навчального року, а звіт здобувача вищої освіти зберігається на випусковій кафедрі 3 роки.

Оцінювання роботи студентів під час практики.

Результати виконання завдань педагогічної практики оцінюються за 100 – бальною шкалою. Отримані бали трансформуються за шкалою ECTS та національною.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, диференційованого заліку, курсової роботи, практики
90 – 100	A	відмінно
82 - 89	B	добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	задовільно
60 - 63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Завдання випускової кафедри для проходження виробничої педагогічної практики у закладах загальної вищої освіти

№	Завдання кафедри	Бали
1	Підготувати розгорнуті плани-конспекти та провести мінімум 13 уроків англійської мови (із використанням аудіо-, відеоматеріалів,	56 (4б.*14)

	інтерактивних прийомів навчання, інформаційно-комп'ютерних технологій – kahoot, padlet, jamboard, тощо).	
2	Під керівництвом лабораторії методики підготувати аудіоурок-кіноклубу (2 навчальні години = 2 уроку) іноземною мовою (презентація, завдання з ключами, фільм, план-конспект, постер). Провести із запрошенням методиста та інших магістрантів, зробити фото / скріншоти, написати замітку на сайт університету.	9
3	Провести позакласний захід англійською мовою для популяризації професії вчителя іноземних мов із використанням інформаційно-комунікаційних технологій, інтерактивних прийомів розвитку критичного мислення.	4
4	Провести презентацію факультету та спеціальності у школі (групова робота, беруть участь усі практиканти, хто працює в певній школі; додати фотозвіт і звітню замітку до інтернет-сторінки факультету).	3
5	Організувати участь учнів школи у заходах кафедри: а) конкурсі цифрового сторітелінга, б) осінній фест.	5
6	Підготувати лекцію-презентацію (1год.20 хв.) з методичної теми за погодженням з керівником практики від кафедри (доповідь-презентація 60-70 слайдів із відеофрагментами та завданнями до них, контрольними питаннями, прикладами вправ з використанням автентичних підручників / матеріалів).	9
7	Підготувати доповідь-презентацію на університетській конференції «Круглий стіл магістрантів-практикантів» із методичної проблеми.	4
8	Підготувати до друку тези доповіді на університетській конференції з методичної проблеми.	4
9	Відвідати 6 уроків учителів та / або інших магістрантів-практикантів.	3 (0.5б.*6)
10	Проаналізувати 1 урок вчителя або практиканта, 1 власний урок (самоаналіз).	3 (1.5б.*2)
	Усього:	100

Отримана сума балів трансформується в оцінку за національною шкалою.

Завдання випускової кафедри

для проходження науково-педагогічної практики у вищій школі

Виробнича науково-педагогічна практика у ЗВО:

- характеристику з місця проходження педпрактики, яку підписано методистом з фаху, викладачем іноземної мови, куратором академічної групи, завідувачем кафедри, деканом факультету та скріплено печаткою факультету;
- індивідуальний план з відмітками методиста про вчасність та якість виконання запланованого;
 - атестаційний лист;
 - звіт про виконану роботу;
 - звітні матеріали з виконання завдань практики у друкованій та електронній формах.

№	Завдання	Бали
1	Підготувати розгорнуті плани-конспекти 3 лекцій з теоретичної дисципліни. До 2 лекцій розробити мультимедійні презентації. Провести мінімум 2 лекції.	30
2	Підготувати розгорнуті плани-конспекти та провести 3 семінарських заняття з теоретичної дисципліни з використанням: 1) тестових завдань; 2) інтерактивних завдань (інтелект-карта, мозковий штурм, вирішення пізнавальних проблем, тощо); 3) структурно-вербальної наочності; 4) аудіо- / відео- / текстові матеріалів.	15
3	Підготувати повні розгорнуті плани-конспекти 4 практичних занять з іноземної мови (із використанням аудіо-, відеоматеріалів, інформаційно-комп'ютерних технологій, інтерактивних прийомів навчання). Провести мінімум 3 заняття.	30
4	Розробити комплекс комунікативно-орієнтованих завдань для контролю сформованості 2 компонентів іноземної комунікативної компетентності студентів за погодженням із методистом (компетентність у говорінні / аудіюванні / читанні / писемному мовленні, лексико-граматична компетентність).	5
5	Відвідати мінімум 6 занять практикантів (додати нотатки). Письмово проаналізувати 3 заняття: 1 лекційне, 1 семінарське, 1 практичне.	5
6	Провести позааудиторний відкритий захід іноземною мовою для студентів ("social", вікторина, перегляд і обговорення фільму) із запрошенням методиста з фаху, відповідального методиста.	5
7	Виконати індивідуальне науково-дослідне завдання з методики викладання іноземних мов (підготувати виступ-презентацію на методичному семінарі для студентів; розробити план-конспект заняття з іноземної мови за вказаною метою, створити комплекс вправ для роботи з відеоматеріалом на практичному занятті з іноземної мови, тощо). Завдання пропонує відповідальний методист.	5
8	Відвідувати групові методичні семінари, якими керує відповідальний методист. Підготувати доповідь-презентацію з методичної проблеми на науково-практичному семінарі / конференції для магістрантів-практикантів.	5

При формуванні оцінки за проведені заняття керівник педагогічної практики керується такими критеріями **оцінювання сформованості професійно-методичної компетентності студентів.**

Оцінка "**ВІДМІННО**" ставиться, якщо студент самостійно, грамотно в методичному і мовному аспектах спланував урок / заняття, намітив реальні цілі, конкретні етапи у та

методичні прийоми досягнення поставлених цілей на кожному з них з урахуванням ступеню навчання, рівня мовленнєвої підготовки тих, хто навчається, і в результаті реалізації запланованих ним навчальних дій мета уроку / заняття досягнуто. При цьому:

- 1) усі типи мети уроку / заняття (практична, освітня, розвиваюча, виховна, професійна) сформульовано чітко, конкретно та адекватно;
- 2) повністю реалізовано виховний, освітній та розвиваючий потенціал уроку / заняття; комунікативний, інтелектуальний, емоційний рівень заняття є високим;
- 3) заняття має комунікативну, особистісну, змістовно-діяльнісну спрямованість;
- 4) методичні прийоми відповідають умовам навчання та поставленим цілям;
- 5) правильно встановлено послідовність вправ і співвідношення тренувальних і мовленнєвих, некомунікативних і комунікативних вправ;
- 6) практикант дає чіткі і методично грамотні установки на виконання мовленнєвих дій;
- 7) правильно розподіляє час на мовлення учнів, студентів і вчителя / викладача;
- 8) студент веде урок АМ (раціонально користуючись рідною за необхідністю), практично не робить помилок, помічає помилки тих, хто навчається, і володіє мовленнєвими способами їх виправлення;
- 9) практикант використовує різні способи та прийоми підвищення комунікативної, інтелектуальної, емоційної активності тих, хто навчається, з урахуванням їх вікових особливостей та здійснює індивідуальний підхід до учнів / студентів;
- 10) раціонально поєднує фронтальні, групові та індивідуальні форми роботи з урахуванням особливостей кожної з них та ступеню навчання;
- 11) студент правильно намічає об'єкти контролю та критерії їх оцінювання, використовує різноманітні прийоми контролю, в тому числі тестування;
- 12) студент уміє викликати інтерес учнів до мовленнєвих дій, що виконуються на уроці;
- 13) грамотно використовує нетехнічні та технічні засоби навчання, як наявні, так і самостійно виготовлені; активно використовує сучасні мультимедійні засоби навчання;
- 14) епізодично користується конспектом і в ході уроку може скоригувати свою діяльність.

Оцінка "ДОБРЕ" ставиться, якщо студент самостійно, грамотно в методичному і мовному аспектах спланував урок, намітив реальні цілі, конкретні етапи уроку та методичні прийоми для досягнення поставлених цілей на кожному з них з урахуванням ступеню навчання, рівня мовленнєвої підготовки учнів, і в результаті реалізації запланованих ним навчальних дій мета уроку досягнута в цілому, але план виконаний неповністю. При цьому:

- 1) усі типи мети уроку / заняття (практична, освітня, розвиваюча, виховна, професійна) сформульовано достатньо конкретно та адекватно, потребують деяких уточнень;
- 2) не до кінця реалізовано виховний, освітній та розвиваючий потенціал уроку; комунікативний, інтелектуальний, емоційний рівень заняття є достатнім;
- 3) заняття, у цілому, має комунікативну, особистісну, змістовно-діяльнісну спрямованість;
- 4) методичні прийоми здебільшого раціональні, відповідають поставленим цілям та умовам навчання;

- 5) в основному правильно встановлено послідовність вправ і співвідношення тренувальних і мовленнєвих вправ;
- 6) практикант дає чіткі і методично грамотні установки на виконання мовленнєвих дій;
- 7) встановлює і підтримує засобами АМ різноманітні мовленнєві контакти, проте не завжди правильно розподіляє час мовлення учнів і вчителя;
- 8) студент веде урок АМ (раціонально користуючись рідною за необхідністю), іноді робить несуттєві мовні помилки, які сам виправляє, а також виправляє більшість помилок учнів;
- 9) практикант володіє способами комунікативної, інтелектуальної, емоційної активізації учнів / студентів, але використовує їх недостатньо та / або не завжди здійснює індивідуальний підхід до тих, хто навчається;
- 10) не завжди раціонально поєднує фронтальні, групові та індивідуальні форми роботи з урахуванням особливостей кожної з них та ступеню навчання;
- 11) студент правильно намічає об'єкти контролю та критерії їх оцінювання, але не завжди раціонально розподіляє увагу між ними та використовує дещо однотипні прийоми контролю;
- 12) студент, у цілому, уміє викликати інтерес учнів до більшості видів роботи, що проводяться на уроці;
- 13) використовує наявні і самостійно виготовлені посібники, але методика їх використання не завжди раціональна;
- 14) епізодично користується конспектом протягом уроку і в деяких випадках може скоригувати свою заплановану діяльність.

Оцінка **"ЗАДОВІЛЬНО"** ставиться, якщо студент в основному самостійно та грамотно в методичному і мовному аспектах спланував урок, намітив цілі, етапи, методичні прийоми для досягнення поставлених цілей на кожному з них, але без урахування ступеню навчання і рівня мовленнєвої підготовки учнів, і в результаті виконання запланованих ним навчальних дій мета уроку досягнута неповністю. При цьому:

- 1) усі типи мети уроку / заняття (практична, освітня, розвиваюча, виховна, професійна) сформульовано, але недостатньо конкретно та адекватно, потребують уточнень;
- 2) не до кінця реалізовано виховний, освітній та розвиваючий потенціал уроку; комунікативний, інтелектуальний, емоційний рівень заняття є низьким;
- 3) заняттю бракує комунікативної, особистісної, змістовно-діяльній спрямованості;
- 4) не реалізовано виховний, освітній та розвиваючий потенціал уроку / заняття;
- 5) методичні прийоми не завжди раціональні, не відповідають меті;
- 6) мають місце порушення послідовності вправ і співвідношення тренувальних і мовленнєвих вправ;
- 7) студент недостатньо чітко дає установки на виконання учнями мовленнєвих дій;
- 8) значно порушується розподіл часу на мовлення учнів і вчителя;
- 9) студент часто переходить на рідну мову протягом уроку, робить мовні помилки і не помічає в багатьох випадках помилок учнів;

- 10) недостатньо володіє способами активізації учнів на уроці, не здійснює індивідуальний підхід до них;
- 11) нераціонально використовує фронтальні, групові та індивідуальні форми роботи;
- 12) студент неправильно намічає об'єкти контролю і критерії їх оцінювання, використовує одноманітні прийоми контролю;
- 13) уміє викликати інтерес до деяких видів роботи на уроці;
- 14) студент мало і не завжди раціонально використовує наочні посібники, не виготовляє їх сам;
- 15) студент постійно користується конспектом і не може скоригувати свою діяльність у ході уроку.

7. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Літературні джерела

Основні:

1. Методика навчання ІМ і культур: теорія і практика: підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / Бігич О.Б., Бориско Н.Ф., Борецька Г.Е. та ін. / за загальн. ред. С.Ю.Ніколаєвої. – К.: Ленвіт, 2013. – 590 с.
2. Ніколаєва С.Ю. Основи сучасної методики викладання іноземних мов (схеми і таблиці): навч. посібник. – К.: Ленвіт, 2008. – 285 с.
3. Практикум з методики викладання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах: навч. посібник / Бігич О.Б. та ін. / за ред. С.Ю.Ніколаєвої. – К.: Ленвіт, 2016. – 402 с.
4. Педагогічна практика з методики викладання іноземних мов: посібник Бігич О.Б. та ін.; під кер. С.Ю.Ніколаєвої та В.В.Черниш. – К.: Ленвіт, 2003. – 250 с.
5. Сучасні технології навчання іноземних мов і культур у загальноосвітніх і вищих навчальних закладах: колективна монографія / С.Ю.Ніколаєва, Г.Е.Борецька, Н.В.Майер, О.М.Устименко, В.В.Черниш та ін. – К.: Ленвіт, 2015. – 444 с.
6. Brown H. Douglas. Teaching by Principles: An Interactive Approach to Language Pedagogy. 6th ed. – Pearson ESL, 2007. – 491 p.
7. Harmer J. How to Teach English: An introduction to the practice of English language teaching. – Harlow: Addison Wesley Longman Limited, 1998. – 198 p.

Додаткові:

1. Бігич О.Б. Методична освіта майбутнього вчителя іноземної мови початкової школи: Монографія. – К.: Вид. центр КНЛУ, 2004. – 278 с. – Бібліогр. с. 254-278.
2. Бігич О.Б. Теорія і практика формування методичної компетенції вчителя іноземної мови початкової школи: навч. посібник / О.Б.Бігич. – К.: Ленвіт, 2006. – 200 с.
3. Бориско Н.Ф. Сам себе методист, или советы изучающему иностранные языки: пособие / Н.Ф.Бориско. – К.: Изд. фирма ИНКОС, 2001. – 267 с.
4. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / науковий ред. С.Ю.Ніколаєва. – К.: Ленвіт, 2003. – 273 с.
5. Зеня Л.Я. Теоретико-методичні засади підготовки майбутніх учителів до навчання іноземних мов учнів профільної школи: моногр. / Л.Я. Зеня. – Горлівка: Вид-во ГДПШМ, 2011. – 436 с.
6. Карпова В.М., Красуля А.В. Історія розвитку методики навчання іноземних мов з XV по XX століття: навчально-метод. посібник. – Суми: СДПІ, 1999. – 156 с.

7. Квасова О.Г. Основи тестування іншомовних навичок і вмінь: [навч. посібник]. – К.: Ленвіт, 2009. – 119 с.
8. Контрольні завдання з методики викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах: посібник / Бігич О.Б., Бражник Н.О., Гринюк Г.А. та ін. / під кер. С.Ю.Ніколаєвої та М.І.Солов'я. – К., Ленвіт, 2002. – 386 с.
9. Коробова Ю.В. Методичні рекомендації щодо організації навчання мовленнєвої адаптації майбутніх учителів англійської мови : для викладачів та студентів факультетів іноземних мов педагогічних інститутів та університетів / Ю.В. Коробова. – Суми: СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2016. – 59 с.
10. Коробова Ю.В. Мистецтво бути вчителем [навч. – метод. посібник для студ. факульт. іноз. мов] (англ. мовою) / Коробова Ю.В., Козлова В.В. – Суми: СумДПУ ім. А.С.Макаренка, 2008. – 132 с.
11. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах: підручник / Бігич О.Б. та ін. / під кер. С.Ю.Ніколаєвої. – К.: Ленвіт, 2000. – 319 с.
12. Методика формування міжкультурної англомовної комунікативної компетенції: курс лекцій (схеми та таблиці) / [Бігич О.Б., Бориско Н.Ф., Борецька Г.Е. та ін.]; під кер. С.Ю.Ніколаєвої. – К.: Ленвіт, 2011. – 344 с.
13. Морська Л. І. Англійська мова (10-й рік навчання, профільний рівень) (English (Year 10): підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти. – Тернопіль: Астон, 2018. — 280 с.
14. Морська Л.І. Англійська мова (9-й рік навчання) (English Year 9): підручник для 9 класу загальноосвітніх навчальних закладів . – Тернопіль: Астон, 2017. – 280 с.
15. Навчальна програма «Іноземні мови» для загальноосвітніх та спеціалізованих навчальних закладів 1-4 класи. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/inozemna-mova-poyasnyvalna-znz-sznz-1-4-klas-belyaeva-xarchenko-finalna-zv.pdf>
16. Навчальні програми з іноземних мов для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов 5 – 9 класи. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-5-9-klas/programi-inozemni-movi-5-9-12.06.2017.pdf>
17. Навчальні програми з іноземних мов для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов 10 – 11 класи. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-10-11-klas/2018-2019/inozemni-movi-10-11-19.09.2017.pdf>
18. Николаева С.Ю. Индивидуализация обучения иностранным языкам: монография / С.Ю. Николаева. – К.: «Выща школа», 1987. – 139 с.
19. Николаева С.Ю. Практикум з методики тестування англомовної лексичної компетенції (на матеріалі англійської мови) / С.Ю.Ніколаєва. – К.: 1996. – 311 с.
20. Панова Л. С. Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах: підручник / [Панова Л. С., Андрійко І. Ф., Тезікова С. В. та ін.]. – К.: Вид.центр «Академія», 2010. – 327 с. - https://library.udpu.edu.ua/library_files/427509.pdf
21. Паршикова О.О. Формування основ міжкультурної комунікативної компетентності в учнів початкової школи в процесі навчання німецької мови / О.О.Паршикова // Іноземні мови. – 2018. – № 1. – С. 3-8.

22. Подосиннікова Г.І. Методична характеристика інтерактивного навчання іноземних мов // Педагогічний процес: теорія і практика. – 2012. – Вип. 3. – С. 196-208.
23. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: науково-методичний посібник. – К.: Вид-во Ф.С.К., 2004. – 192 с.
24. Роман С.В. Методика навчання англійської мови у початковій школі: навч.посібник. – К.: Ленвіт, 2005. – 208 с.
25. Тарнопольський О. Б. Гейміфікація в навчанні іноземних мов у вищій школі / О. Б. Тарнопольський, С. П. Кожушко, М. Р. Кабанова // Іноземні мови. – 2018. – №3. – С. 15-22. – Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/UJRN>
26. Brown H. Douglas. Principles of Language Learning and Teaching. 5th Edition. – Pearson Education, 2006. – 410 p.
27. Common European Framework of References for Language Learning, Teaching, Assessment. – Cambridge: Cambridge University Press, 2003. – 260 p.
28. Harmer J. The Practice of English Language Teaching. – Harlow: Longman, Pearson Education Limited, 2001. – 371 p.
29. Krashen S.D. Principles and Practice in Second Language Acquisition. – Hemel Hempstead: Prentice-Hall Int., 2004. – 202 p.
30. Richards J.C., Rogers T.S. Approaches and Methods in Language Teaching. – Cambridge University Press, 1991. – 170 p.

Інформаційні ресурси

- <http://www.mon.gov.ua/ua/activity/education/56> – сайт Міністерства освіти та науки України: дошкільна та середня освіта
- <http://osvita.ua/doc/files/news/87/8793/im.pdf> – навчальні програми для середніх навчальних закладів з предмету «Іноземна мова»
- <http://www.coe.int> – офіційний сайт Ради Європи (див.: Common European Framework of Reference for Languages)
- <http://www.twirpx.com/file/612403/> – Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти
- <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi> – сайт МОН України
- <http://methods.knlu.kiev.ua> – сайт кафедри методики Київського національного лінгвістичного університету
- <http://www.britishcouncil.org.ua> – сайт Британської Ради в Україні
- www.goethe.de/ins/ua/kie/ukindex.htm – сайт Гете Інститут в Україні
- <http://www.eun.org> – європейська шкільна мережа
- <http://fl.knlu.edu.ua> – сайт журналу «Іноземні мови» (Вид-во КНЛУ)

ДОДАТКИ
МІНІСТЕРСТВО НАУКИ ТА ОСВІТИ УКРАЇНИ
Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка
Кафедра англійської філології та лінгводидактики

АТЕСТАЦІЙНИЙ ЛИСТ
з виробничої педагогічної практики (шкільної)
у закладі загальної середньої освіти
спеціальність 014 Середня освіта (Англійська мова)
магістранта-практиканта 36 __ групи
факультету іноземної та слов'янської філології

(П.І.Б.)

Період проходження практики: з _____ 20__ р. по _____ 20__ р.

Місце проходження практики (повна назва закладу):

№	Керівники практики (П.І.Б.)	Оцінка	Бали, ECTS	Підпис Дата
1.	Методист з фаху _____			
2.	Учитель англійської мови _____			
3.	Класний керівник _____			
4.	Керівник Студентської наукової лабораторії методики навчання іноземних мов (неформальна освіта): доц. Подосиннікова Г.І.			

Загальна оцінка за педагогічну практику:

за національною шкалою _____ в балах _____ за ECTS _____

Керівник практики від кафедри

англійської філології та лінгводидактики: _____ доцент Подосиннікова Г.І.

Дата: _____

ЗАТВЕРДЖЕНО

Керівник практики
від кафедри
англійської філології
та лінгводидактики –

к.пед.н., доц.
Подосиннікова Г.І.

ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ПЛАН
проходження виробничої педагогічної практики (шкільної)
у закладі загальної середньої освіти
магістранта-практиканта 36__ групи
спеціальність 014 Середня освіта (Англійська мова і література)
факультету іноземної та слов'янської філології
Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка

_____ (П.І.Б.)

Загальні відомості

1. Тип практики: виробнича (у профільній школі)
 2. Обов'язки, які виконує практикант: вчитель англійської мови, класний керівник
 3. Період проходження практики: з _____ по _____
 4. База практики: _____
 5. Методист з англійської мови: _____
 6. Клас: _____
 7. Учитель-методист: _____
 8. Класний керівник: _____
 9. Підручники _____
Автентичні: _____

- Українські: _____

1. Заплановані кількісні результати педагогічної практики:

- а) запланована кількість уроків: відвіданих _____, проведених _____
- б) запланована кількість позакласних заходів: відвіданих _____, проведених _____

2. Початковий етап педагогічної практики

№	Зміст запланованої роботи	Позначки про виконання
1.	Участь у настановній конференції. Інструктаж методистів університету з організації та проходження	

	практики.	
2.	Знайомство з базою практики, її адміністрацією, вчителями-методистами, педагогічним колективом. Інструктаж адміністрації школи з проходження практики.	
3.	Планування організації практики. Ознайомлення з календарно-тематичним планом роботи учителя-методиста _____ клас _____ Ознайомлення з планом виховної роботи класного керівника _____ класу учителя _____	
3.	Складання плану проведення уроків англійської мови та позакласних заходів на період педагогічної практики	
5.	Знайомство з учнями класу _____	

3. Навчально-методична робота з іноземної мови

№	Зміст запланованої роботи	Позначки про виконання
1.	Відвідання уроків учителів і магістрантів-практикантів (у кількості – _____). 1. Учитель: _____ Дата: _____ Тема: _____ 2. Учитель: _____ Дата: _____ Тема: _____ 3. Практикант: _____ Дата: _____ Тема: _____ 4. Практикант: _____ Дата: _____ Тема: _____ 5. Практикант: _____ Дата: _____ Тема: _____ 6. Практикант: _____ Дата: _____ Тема: _____ 7. Практикант: _____ Дата: _____ Тема: _____ 8. Практикант: _____ Дата: _____ Тема: _____	
2.	Проведення аналізу 1 урок вчителя / практиканта _____ клас _____ тема _____ Проведення самоаналізу 1 власного уроку клас _____ тема _____	
3.	Проведення уроків у кількості: __ в групах і підгрупах: _____ Розроблення розгорнутих планів-конспектів уроків у кількості _____ Розроблення мультимедійних презентацій до уроків у кількості _____	

4.	Підготовка навчальних матеріалів із використанням інформаційно-комунікаційних технологій (kahoot, padlet, jamboard, тощо):	
5.	Підготовка та проведення аудіоуроку-кіноклубу англійською мовою (під керівництвом методиста з фаху). Тема _____ клас _____ Розробка матеріалів: презентація, завдання з ключами, фільм, план-конспект, постер) Підготовка замітки з фото, скріншотами _____	

4. Навчально-виховна та організаційна робота з іноземної мови

№	Зміст роботи	Позначки про виконання
1.	Відвідування позакласних заходів (у кількості – ___): практиканта _____ за темою: « _____ » практиканта _____ за темою: « _____ »	
2.	Підготовка та проведення позакласного заходу англійською мовою для популяризації професії вчителя іноземних мов із використанням інформаційно-комунікаційних технологій, інтерактивних прийомів розвитку критичного мислення (тема, тип і форма заходу, дата) _____	
3.	Проведення презентації факультету та спеціальності (додати фотозвіт і замітку до інтернет-сторінки кафедри, факультету).	
4.	Організація участі учнів школи у заходах кафедри: а) конкурсі цифрового сторітелінга, б) осінній фест. Захід, клас, прізвища учасників: _____	

5. Науково-методична робота

№	Зміст роботи	Позначки про виконання
1.	Підготовка лекції-презентації до методичного семінару (1год.20 хв.) з теми _____	

	(доповідь-презентацію 60-70 слайдів із відеофрагментами, прикладами вправ з використанням автентичних підручників / матеріалів для упровадження у роботу навчального закладу). Технологія обирається за погодженням із методистом.	
2.	Підготовка до друку тез доповіді на університетській конференції з методичної проблеми	
3.	Підготувати доповідь-презентацію на університетській конференції «Круглий стіл магістрантів-практикантів» із методичної проблеми.	
4.	Для тих, хто виконує наукову роботу з методики викладання іноземних мов – план науково-дослідницької роботи методичного напрямку (впровадження результатів дослідження в навчальний процес; розроблення та експериментальна перевірка системи вправ, допоміжних засобів навчання, фрагментів занять у відповідності до досліджуваної проблеми; аналіз мовного матеріалу підручників, за якими працює закріплена група; проведення анкетування / опитування, зрізу рівня володіння мовним та/або мовленнєвим матеріалом, тощо).	

6. Завершальний етап практики

№	Зміст роботи	Позначки про виконання
1.	Підготовка звітних матеріалів з науково-педагогічної практики: 1. Характеристика з місця проходження практики зі штампом і печаткою школи, підписами директора / завуча, учителя-методиста, класного керівника. 2. Атестаційний лист 3. Щоденник практики з відмітками керівників практики. 4. Індивідуальний план з педагогічної практики. 5. Звіт з педагогічної практики. 6. Звітні матеріали з виконання завдань педагогічної практики у картонній папці з наклеєним титульним листом (за зразком) Диск із електронним варіантом документації (окрім позицій 1-3). 7.	
2.	Здача звітної документації методисту для перевірки та оцінювання (папка з документацією та диск)	
3.	Підготовка групового звіту (мультимедійна презентація та колаж) про результати науково-педагогічної практики	
4.	Участь у підсумкових заходах з педагогічної практики / підсумковій конференції	

8. Внесення змін до індивідуального плану:

Дата: _____

Підпис: _____

Методист від кафедри англійської філології
та лінгводидактики – к.пед.н., доц. Подосиннікова Г.І. _____

Висновок методиста про повноту виконання індивідуального плану під час проходження практики

- індивідуальний план виконано повністю
 індивідуальний план виконано частково
 індивідуальний план не виконано

Дата

Підпис методиста

Звіт
про результати виробничої педагогічної практики (шкільної)
у закладі загальної середньої освіти
спеціальність 014 Середня освіта (Англійська мова)

студента-магістранта

_____ групи _____

факультету іноземної та слов'янської філології

Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка

Обов'язки, які виконує практикант: учитель англійської мови, учитель другої іноземної мови (_____), класний керівник

Період проходження практики: з _____ по _____

База практики: _____ м. _____

Методист від кафедри англійської філології та лінгводидактики – к.пед.н., доц. Подосиннікова Г.І.

Учитель англійської мови: _____

Класний керівник: _____

Клас: _____

1. Кількісні результати педагогічної практики:

№	Зміст роботи	Заплановано	Виконано
1.	Кількість відвіданих уроків англійської мови, проведених вчителем / практикантами		
2.	Кількість відвіданих уроків англійської мови, проведених практикантами		
3.	Кількість проведених уроків англійської мови		
4.	Кількість проведених позакласних заходів з англійської мови		
5.	Кількість відвіданих позакласних заходів з англійської мови		

2. Початковий етап педагогічної практики

№	Зміст роботи	Термін виконання	Відмітка про виконання
1.	Взято участь у настановній конференції та груповій бесіді з методистом		
2.	Здійснено знайомство з керівництвом школи та вчителями		
3.	Вивчено план роботи вчителя англійської мови, підручником та іншими методичними матеріалами		
4.	Проведено знайомство з учнями		
5.	Складено / вивчено тематичний план уроків англійської мови на період педагогічної практики		

3. Навчально-методична робота з іноземної мови

№	Зміст роботи	Термін виконання	Відмітка про виконання
1.			
2.	Відвідано уроки вчителів англійської мови (у кількості – _____) із складанням «фотографії» уроку та проведенням його методичного аналізу (загального / поглибленого / поелементного – <i>необхідне підкреслити</i>): _____		
3.	Відвідано уроки англійської мови студентів-практикантів (у кількості – _____) із складанням «фотографії» уроку та проведенням його методичного аналізу загального / поглибленого / поелементного – <i>необхідне підкреслити</i>) ПІБ і дата:		
4.	Розроблено плани-конспекти уроків та провів за розкладом всі уроки англійської мови (у кількості – _____) в закріплених групах та під час замін (<i>дати проведення, теми</i>)		

4. Навчально-виховна та організаційна робота з іноземної мови

№	Зміст роботи	Термін виконання	Відмітка про виконання
1.	Відвідано позакласні заходи з англійської мови (<i>кількість</i> – _____): а) студента-практиканта / вчителя _____ на тему: б) студента-практиканта / вчителя _____ на тему:		
2.	Підготовлено та проведено позакласні заходи з		

	англійської мови (кількість – _____) на тему:		
3.	Провів <i>індивідуально / у співпраці</i> проф. орієнтаційний захід, який презентує університет і факультет учням як потенційним абітурієнтам (<i>дата, клас</i>)		

5. Науково-методична робота

№	Зміст роботи	Дати виконання	Відмітка про виконання
2.	Відвідано уроки вчителів англійської мови з метою вивчення та узагальнення досвіду роботи: _____		
	Взято участь у групових консультаціях із методистом з фаху (дати): _____		
	Проведено / підготовлено науково-практичний семінар за темою:		
	Виконано завдання керівника практики від кафедри:		
	Підготовлено до друку тези доповіді на університетській конференції з методичної проблеми за темою: _____		
	Виконував роботу за проблемою магістерського дослідження (<i>вказати тематику</i>): _____ Провів методичний аналіз мовного матеріалу підручників з англійської мови, за якими працює закріплена група, з метою виявлення можливих труднощів його засвоєння; або провів анкетування / опитування вчителів та учнів / зрівня володіння учнями мовним або мовленнєвим матеріалом		

6. Завершальний етап практики

№	Зміст роботи	Термін виконання	Відмітка про виконання
1.	Підготовлено звітні матеріали з педагогічної практики		
2.	Подано звітну документацію методисту з фаху для перевірки та оцінювання		
3.	Прийнято участь у підготовці групового звіту (презентація, колаж) про результати педагогічної практики на звітній конференції		
4.	Взято участь у підсумкових заходах з педагогічної практики / підсумковій конференції		
5.	Взято участь у науково-методичному семінарі / студентській конференції з методичних проблем та		

	доповів про результати своєї науково-дослідної діяльності методичного напрямку		
--	--	--	--

7. Висновки / примітки / зауваження / пропозиції

На практиці мені сподобалося _____

Я відчуваю задоволення від того, як / що _____

Виявилось, що я маю досить добру методичну підготовку щодо _____

На практиці в мене виникли труднощі щодо _____

Було б корисним для підготовки до практики, якщо б:

а) у курсі методики _____

б) на настановній конференції _____

в) методист з фаху _____

Хочу додати / зазначити: _____

Дата

Підпис